

**Wyrok z dnia 14 lipca 1994 r.
I PRN 44/94**

Mechanizm podwyższania środków przeznaczonych na wynagrodzenie w sferze budżetowej według przepisów ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w sferze budżetowej (Dz. U. Nr 4, poz. 24 ze zm.) nie oznacza dla pracowników służby zdrowia, automatycznego wzrostu ich wynagrodzeń.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Maria Mańkowska (sprawozdawca), Kazimierz Jaśkowski,

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 1994 r. sprawy z powództwa Krystyny B., Małgorzaty K., Elżbiety B., Ewy M., Krystyny B., Lidii S., Krystyny A., Danuty Ch., Anieli W., Danuty Ł., Janiny Z., Janiny M., Romualdy K., Ewy K., Lecha M., Zofii M., Stanisławy K., Zygryda Cz., Janiny G., Zofii G., Teresy F., Danuty K., Małgorzaty K., Jadwigi Z., Ewy D., Renaty K., Doroty D., Karoliny P., Krystyny Z., Jadwigi J., Jadwigi G., Marii S., Izabeli N., Iwony R., Krystyny R., Ewy B., Małgorzaty Ch., Zofii J., Marii K., Dariusza K., Krystyny S., Jolanty Cz., Łucji S., Olecha M., Zofii Ł., Stefanii T., Weroniki K., Barbary K., Zofii L., Grażyny R., Jolanty J., Danuty W., Bożeny K., Zdzisława B., Małgorzaty M., Celiny K., Krystyny K., Janiny O., Eugeniusza M., Urszuli D., Lidii K., Stanisława R., Marii K., Teresy B., Elżbiety S., Grażyny S., Danuty P., Haliny J., Urszuli L., Danieli P., Alicji P., Bożeny Z., Ireny W., Lidii D., Jadwigi B., Mirosława Rz., Marzeny Cz., Władysława O., Heleny Sz., Grażyny P., Marzeny M., Wioletty A., Ewy G., Małgorzaty K., Grażyny O., Jerzego J., Henryka W., Ewy K., Ireneusza N., Małgorzaty A., Danuty S., Bożeny Sz., Elżbiety P., Barbary W., Danuty S., Teresy D., Eugeniusza Sz., Wiesława K., Bożeny Z., Haliny G., Zbigniewa K., Danuty Ś., Janusza M., Krystyny D., Elżbiety A., Lilli M., Zofii N., Heleny W., Bronisława M., Zdzisława Sz., Marioli S., Jerzego T., Bożeny K., Mirosława G. przeciwko Skarbowi Państwa-Wojewodzie Z. i Zespołowi Opieki Zdrowotnej w Ż. o zapłatę, na skutek rewizji nadzwyczajnej Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" [...] od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Żaganiu z dnia 30 grudnia 1993 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną

Uzasadnienie

Powódka Krystyna B. i 113 innych powodów, pracowników służby zdrowia zatrudnionych w Zespole Opieki Zdrowotnej w Ż. wystąpili z pozwami o zasądzenie wynagrodzeń przysługujących im na podstawie przepisów ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w sferze budżetowej (Dz. U. Nr 4, poz. 24 ze zm.). Powołali się, że ustawa ta przewidywała zasadę wzrostu wynagrodzeń pracowników służby zdrowia do wysokości nie niższej niż 104% w terminie do dnia 31 grudnia 1992 r. w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia w jednostkach na rozrachunku gospodarczym w sferze produkcji materialnej. Normatywny wskaźnik wynagrodzeń był stosowany w 1990 r., obniżono go na podstawie art. 29 ustawy

budżetowej na rok 1991 r. z dnia 23 lutego 1991 r. (Dz. U. Nr 21, poz. 89), a następnie zniesiono. Jednakże przepisy, którymi zniesiono indeksację wynagrodzeń uznane zostały za bezprawne w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 stycznia 1992 r., sygn. akt K 15/91.

Pozwani wnosili o oddalenie powództw.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Żaganiu wyrokiem z dnia 30 grudnia 1993 r. umorzył postępowanie w stosunku do 3 powodów i w pozostałej części powództwa oddalił. Sąd ustalił, że powodowie są zatrudnieni w Zespole Opieki Zdrowotnej w Ż. jako lekarze, średni i niższy personel medyczny oraz personel administracyjny i pomocniczy. Mając na uwadze treść art. 3 k.p., zakładem pracy powodów jest Zespół Opieki Zdrowotnej a nie Wojewoda Z., zatem roszczenia powodów bezpodstawnie skierowano przeciwko Skarbowi Państwa-Wojewodzie Z. Sąd Rejonowy uznał za bezzasadne roszczenie powodów przeciwko zakładowi pracy, tj. Zespołowi Opieki Zdrowotnej bowiem przepisy ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r., na której powodowie oparli swoje uprawnienia do indeksacji wynagrodzeń, nie tworzą dla pracowników praw podmiotowych, a więc nie mogą z niej wywodzić żadnych roszczeń. Natomiast powołane przez powodów orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 stycznia 1992 r. nie ma mocy wiążącej.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez Komisję Krajową Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność" w drodze rewizji nadzwyczajnej.

Rewidujący zarzucił rażące naruszenie przepisów ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w sferze budżetowej (Dz. U. Nr 4, poz. 24 ze zm.), art. 29 ustawy budżetowej na 1991 r. z dnia 23 lutego 1991 r. (Dz. U. Nr 21, poz. 89 ze zm.), art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19), a nadto naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej w przestrzeganiu konstytucyjnej zasady państwa prawnego i wnosił o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy przez zasądzenie od pozwanych należnych wynagrodzeń za 1991 r.

Zdaniem Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" powodom przysługuje prawo do indeksacji ich wynagrodzeń otrzymanych w 1991 r. stosownie do wskaźnika przyjętego w art. 29 ustawy budżetowej na 1991 r. Wypłata odpowiednich kwot z tego tytułu nie wymaga dokonywania żadnych zmian w szczegółowych zasadach wynagrodzeń, a wyliczone kwoty przysługujące poszczególnym powodom są prawidłowe dla zachowania założonych w ustawie budżetowej na 1991 r. relacji pomiędzy przeciętnym wynagrodzeniem w sferze budżetowej a przeciętnym wynagrodzeniem w sferze produkcji materialnej. Ustawa z dnia 26 września 1991 r. zniósła wprawdzie ustalony na 1991 r. normatywny wskaźnik wynagrodzeń w sferze budżetowej, jednakże zostało to zakwestionowane w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 stycznia 1992 r. (K15/91), jako sprzeczne z powołanymi w treści orzeczenia artykułami Konstytucji RP i naruszające zasadę nieobowiązywania prawa wstecz oraz ochrony praw nabytych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna nie jest uzasadniona. Skład orzekający w niniejszej sprawie podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w dotychczasowym orzecznictwie (np. uchwała z dnia 22 sierpnia 1991 r., I PZP 34/91 - nie publikowana i uchwała z dnia 6

września 1991r., I PZP 40/91 - OSNCP 1992 z. 4 poz. 54), w myśl którego ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w sferze budżetowej (Dz. U. Nr 4 poz. 24 ze zm.) ma charakter ustrojowo-finansowy i służy kształtowaniu środków na wynagrodzenia pracowników zatrudnionych w tej sferze, obejmując wszystkie możliwe świadczenia na ich rzecz. Nie tworzy ona jednak dla tych pracowników żadnych praw podmiotowych, co oznacza, że na podstawie tych przepisów nie mogą oni wywodzić żadnych roszczeń. Ustawa ta jest skierowana do Rady Ministrów i wprowadza mechanizm automatycznego podwyższania środków przeznaczonych na wynagrodzenia w sferze budżetowej wraz ze wzrostem wynagrodzeń w sferze materialnej. Nie wprowadza natomiast mechanizmu automatycznego wzrostu samych wynagrodzeń. Dopiero po ustaleniu globalnej sumy środków finansowych Rada Ministrów dokonuje ich podziału dla poszczególnych działów sfery budżetowej, z uwzględnieniem przepisów szczególnych. Takie szczególne przepisy, które dawałyby pracownikom służby zdrowia podstawę dochodzenia roszczeń o podwyższenie wynagrodzenia, jak zgłoszone pozwami w rozpoznawanych sprawach, nie zostały dotąd wydane.

W rewizji nadzwyczajnej mylnie powołany został art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19 ze zm.), który nie ma zastosowania do powodów, którzy są pracownikami służby zdrowia. Wbrew prawidłowej ocenie Sądu Rejonowego, że stroną pozwaną w tych sprawach może być wyłącznie zatrudniający powodów zakład pracy, tj. Zakład Opieki Zdrowotnej w Ż., rewizja nadzwyczajna została bezpodstawnie skierowana również do wyroku w części dotyczącej pozwanego Skarbu Państwa w osobie Wojewody Z.

Sąd Rejonowy prawidłowo również przyjął, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 stycznia 1992 r., K 15/91, którym zakwestionowano, jako sprzeczne z przepisami konstytucyjnymi, zmiany w ustawie budżetowej na 1991 r. dokonane ustawą z dnia 26 września 1991 r. (Dz. U. Nr 86, poz. 391) w części uchylającej art. 29 ustawy budżetowej na rok 1991 z dnia 23 lutego 1991 r. - nie może stanowić podstawy do przyjęcia zasad wyliczenia wynagrodzeń powodów z pominięciem art. 1 pkt 9 w/wymienionej ustawy z dnia 26 września 1991 r., którym uchylono art. 29 ustawy budżetowej na rok 1991. Samo bowiem orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, K 15/91, nie wywołało bezpośredniego skutku w postaci utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu. Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym (jednolity tekst: Dz. U. z 1991 r., Nr 109, poz. 470) skutek taki wywołuje dopiero decyzja Sejmu, uznająca orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego za zasadne i dokonane w jej wyniku przez Sejm zmiany w ustawie.

Brak więc wymaganej przez art. 7 ust. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym wyraźnej decyzji Sejmu w formie zmiany przepisu ustawy bądź jego uchylenia, nawet przy przyjęciu przez Sejm orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego za zasadne, nie może prowadzić do uznania, że przepis ten nie obowiązuje (tak samo uchwała Sądu Najwyższego z 2 marca 1993 r., I PZP 3/93 - OSP 1994 z. 4, poz. 35).

W rewizji nadzwyczajnej podniesiono, że niedokonanie w takiej sytuacji odpowiednich zmian w ustawie w zakresie objętym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego powoduje, że uchylenie zakwestionowanej ustawy następuje z dniem ogłoszenia stosownego obwieszczenia w Dzienniku Ustaw. Taki tryb postępowania wynika z uchwały Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 października 1993 r. w sprawie wykładni

art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym [...].
Bezspornym jednak jest, że w zakresie objętym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 stycznia 1992 r. obwieszczenie takie nie zostało dokonane, zatem ocena skutków niedochowania terminu zmiany ustawy z dnia 26 września 1991 r. przez Sejm RP pozostaje w całkowitej zgodności z wyrażonymi dotąd poglądami Sądu Najwyższego, w tym też w w/w uchwale z dnia 2 marca 1993 r., I PZP 3/93.
Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że brak jest podstaw do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i rewizja nadzwyczajna podlegała oddaleniu na podstawie art. 421 § 1 k.p.c.

=====